להכי פטרי רבנן אלא למ"ד דרבנן אמאי פטרי רבנן אשארא אע"ז ושור הנסקל ורבי מאיר אמאי מחייב שוחט לע"ז כיון דשחט בה פורתא אסרה אידך איסורי הנאה הוא ולא דמריה קא טבח (ולא דידיה קא טבח) אמר רבא [א]באומר בגמר זביחה הוא עובדה שור הנסקל איסורי הנאה נינהו לאו דמריה קא טבח (ולאו דידיה קא טבח) אמר רבא הכא במאי עסקינן כגון שמסרו לשומר והזיק בבית שומר והועד בבית שומר ונגמר דינו בבית שומר[ב] ור"מ סבר לה כרבי יעקב וס"ל כר' שמעון סבר לה כרבי יעקב דאמר[ג] אף משנגמר דינו החזירו שומר לבעלים מוחזר וסבר לה כרבי שמעון דאמר [ד]דבר הגורם לממון כממון דמי דתנן [ה]ר"ש אומר קדשים שחייב באחריותן חייב אלמא דבר הגורם לממון כממון דמי אמר רב כהנא אמריתא לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא מי מצית מוקמת מתניתין כר"מ ולא כר"ש והא קתני סיפא רבי שמעון פוטר בשני אלו מכלל דבבולה מתניתין מודה א"ל לא מכלל דמודה בטבח ומכר לרפואה ולכלבים: גנב משל אביו וטבח ומכר וכו': בעא מיניה רבא מרב נחמן גנב שור של שני שותפין וטבחו והודה לאחד מהן מהו [ו]חמשה בקר אמר רחמנא ולא חמשה חצאי בקר או דלמא חמשה בקר אמר רחמנא [*] ואפילו חמשה חצאי בקר א"ל חמשה בקר אמר רחמנא ולא חמשה חצאי בקר איתיביה גנב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו משלם תשלומי ארבעה וחמשה והא הכא כיון דמת אביו כמו שקדם והודה לאחד מהן דמי וקתני משלם תשלומי ארבעה וחמשה א"ל הכא במאי עסקינן [ז]כגון שעמד אביו בדין אבל לא עמד בדין מאי אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה אי הכי אדתני סיפא גנב משל אביו ומת ואח"כ טבח ומכר אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ניפלוג בדידיה במה דברים אמורים כשעמד בדין אבל לא עמד בדין אינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה א"ל הכי נמי איידי דנסיב רישא גנב משל אביו וטבח ומכר ואח"כ מת אביו נסיב סיפא נמי גנב משל אביו ומת אביו ואח"כ טבח ומכר לצפרא א"ל חמשה בקר אמר רחמנא [ח]ואפי' חמשה חצאי בקר והאי דלא אמרי לך באורתא

דלא

להכי פטרי רבנן. דשחיטה שאינה ראויה היא וכדברי ר' שמעון: **כיון דשחיט בה פורתא איתסרא.** משום זבחי מתים דקא סלקא דעתך ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף ומתחילתה נאסרה משום זבחי מתים ולענין תשלומין ד' וה' וטבחו [שמות כא] כולו בעינן כדאמרינן לקמן [עב.] כי גמר לה לאו דמריה קטלה שכבר איבדה ממנו קודם שחיטה ונאסרה עליו והוה ליה כמו שהשליכה לאור קודם שחיטה דמשלם קרן וכפל ותו לא: **בגמר זביחה הוא עובדה.** לע"ז הוא עובד בגמר זביחה ולא בתחילה: **שמסרו בעליו לשומר.** קודם שהזיק והזיק בבית שומר כו': דר' יעקב בשילהי שור שנגח ד' וה'[ט]: **מוחזר.** ואומר לו הרי שלך לפניך. נמצאת שאע"פ שאינו שוה כלום גורם לממון הוא דכל זמן שהוא קיים שומר פוטר את עצמו בו ואם יאבד ישלם דמיו: **קדשים שחייב באחריותן.** גנב שגנב קדשים מבית בעלים אם קיבלם בעליו עליו באחריות כגון דאמר הרי עלי עולה והפריש זו: **חייב.** לשלם כפל (א). דאע"ג דלאו דידיה הוה אלא דהקדש כיון דגורם לממון הוא דאי מית בידו[ט] בעי לשלומי כדידיה דמיא: **מי מצית מוקמת למתניתין.** דגנב וטבח ביום הכפורים כרבי מאיר לחודיה דאמר לוקה ומשלם והא מדקתני כו': **לרפואה ולכלבים.** ואיצטריך לאשמועינן אע"ג דלרבי שמעון שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה הך שחיטה ראויה קא חשיב לה אבל ביום הכפורים פליג משום דאין לוקה ומשלם: **והודה לאחד מהן.** על חלקו ומודה בקנס פטור: **מהו.** לחייבו לשלם לחבירו את חלקו כשיבאו עדים:

דלא

כיון ששחט בה פורתא אסרה. ואפילו למ"ד אין לשחיטה אלא בסוף נאסרת בפורתא קמא שהאיסור תלוי במעשה ולא בשחיטה כדקאמרינן בהשוחט (חולין דף מ.) אע"ג שאמר המשתחוה לבהמת חבירו לא אסרה עשה בה מעשה אסרה ואההוא פורתא לא מחייב בתשלומי ד' וה' ואפילו למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף כדאמרינן לקמן דבעינן וטבחו כוליה באיסורא: **איסורי הנאה ולא** דמריה קשחיט. וא"ת ולמה לי טעמא דלא דמריה קשחיט תיפוק ליה דאין זה טביחה דממתך בעפר בעלמא הוא כדאמרינן בהשוחט (שם) גבי השוחט חטאת בשבת בחוץ לע"ז חייב שלשה חטאות ופריך אשחוטי חוץ לא ליחייב מחתך בעפר הוא דאסרה בשחיטה פורתא לע"ז ויש לומר דהתם נמי לא פריך אלא משום דבעי ראויה לפתח אהל מועד וכיון דנאסרה בשחיטה פורתא תו לא חזי לפתח אהל מועד ואם תאמר ומה בכך דלאו דמריה קטלה הא כל טובח נמי לאו דמריה קטלה דמכי שחט בה פורתא קנייה בשינוי מעשה ויש לומר דלא חשיב שינוי מעשה לקנות בכך ואם תאמר ומ"ט דרבי מאיר דמחייב הכא והא בפרק כיסוי הדם (חולין דף פה. ושם[י]) מפרש טעמא דר' מאיר דלא בעי שחיטה ראויה משום דגמר שחיטה משחוטי חוץ דדנין שחיטה משחיטה ואין דנין שחיטה מטביחה מטבוח טבח והכן אבל הכא דכתיב וטבחו אדרבה אית לן למילף טפי טביחה מטביחה ממאי דניליף טביחה משחיטה וי"ל דהכא איכא למימר דנין שחיטה דעבירה משחיטה דעבירה שאסור לו לגנוב ולשחוט משחוטי חוץ ואין דנין טביחה מטבוח טבח והכן שהיא שחיטת היתר והא דלא משני הכי בפרק כיסוי הדם (שם) משום דבשוחט אותו ואת בנו פעמים ששוחט את הטריפה קודם שהוא (שוחט השנית) שחיטת היתר ועי"ל דדנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני אבל וטבוח טבח לא נאמר בסיני והא דלא משני התם הכי משום דלית ליה שינויי אחריני ומיהו קשה בריש פ"ב דיבמות (דף ח:) אמר דנין אחים מאחים ואין דנין אחים מאחין אע"ג דשנים עשר עבדיך אחים אנחנו לא נאמר בסיני וי"ל כיון דילפינן ככר בחד דוכתא דשמה שחיטה כגון באותו ואת בנו משום דהוי שחיטה משחיטה קסבר רבי מאיר יש לנו לומר בכל מקום ולהכי בתשלומי ארבעה וחמשה נמי שמה שחיטה וליכא למימר לאדרבה ניליף בתשלומי ארבעה וחמשה טביחה מטביחה דשחיטה שאין ראויה לא שמה שחיטה ונימא הוא הדין באותו ואת בנו דהא כיון דאיכא למימר הכי והכי סברא לדנין דבר הנאמר בסיני מדבר הנאמר בסיני:

וסבר לה כרבי שמעון דאמר דבר הגורם לממון כממון דמי. תימה דל"ל למימר דסבר כרבי שמעון לימא דר' מאיר לטעמיה דדאין דינא דגרמי דכל שכן דמחייב בדבר הגורם לממון דהא אמר בהגוזל קמא (לקמן דף לח:) איסור דאמר ר' שמעון דכממון דמי דבר שעיקרו ממון דבר שאין עיקרו ממון כגון שורף שטרותיו של חבירו מי שמעת ליה אם כן רבי מאיר דמחייב בשורף שטרותיו כדאמרינן התם (לקמן דף לח: ושם) דמאן דדאין דינא דגרמי מגבי ביה דמי שטרא מעליא כ"ש דמחייב בדבר הגורם לממון וי"ל דאיכא נמי סברא למימר איפכא דע"כ לא מחייב רבי מאיר אלא בדינא דגרמי כגון בשורף שטרות של חבירו וכיוצא בו שראוי השטר לכל העולם למכור ולגבות בו וכן במסכך גפנו על גבי תבואתו של חבירו ראויה התבואה לכל העולם אבל דבר הגורם לממון כמו שור הנסקל וקדשים שחייב באחריותן אינו ראוי אלא לזה שיפטר בו עצמו לא יחייב רבי מאיר להכי קאמר דסבר לה כרבי שמעון וי"מ דלהכי קאמר דסבר לה כרבי שמעון משום דרבי שמעון קאמר בהדיא דמחייב ארבעה וחמשה בדבר הגורם לממון אבל ממאי דמחייב רבי מאיר בדינא דגרמי אין להוכיח שיחייב ארבעה וחמשה בדבר הגורם לממון וריב"א מפרש דבדינא דגרמי לא מחייב רבי מאיר אלא מדרבנן כדמוכח בסוף הכונס (לעיל דף סב.) [ע' תוס' לעיל נג. ד"ה פטור]: **מכלל** דבבולה מתניתין מודה. קצת קשה דמה דיוק הוא זה: **טבח** והודה לאחד מהם מהו. אליבא דמ"ד (לקמן דף עה.) מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור מיבעי ליה דע"כ כשיש עדים בדבר מיירי דאי באין עדים בהודאה לא יתחייב בשום ענין:

דלא

עין משפט
נר מצוה

פה א מיי' פ"ג מהל' גניבה הל' י טוש"מ סי' שנ:

◆

מוסף רש"י

אמאי פטרי רבנן. דפליגי אדרבי מאיר ופטרי מקנס ארבעה וחמשה, הואיל ונשחטה על ידי אחר אוקימתא, הא שחיטה ראויה היא מדאורייתא (כתובות לד.). **כיון דשחט בה פורתא אסרה.** דאמר מר (חולין מ.) שוחט בהמת חבירו רבועה לפני עבודת כוכבים, כיון ששחט בה סימן אחד אסרה (שם). **ולא דמריה קא טבח.** דהא איתסרא עליה ומיהא דתשלומי ארבעה וחמשה טביחה כתיב בהו ועד גמר שחיטה לא מחייב וקמי דמטי גמר שחיטה איתסרא בהנאה על בעליה ומהשתא שעתא אפקרה מיניה, דאי איתא לא הדרא בעינא ולאו דמריה היא (שם). **באומר בגמר זביחה הוא עובדה.** לעבודת כוכבים, אינו עובד לעבודת כוכבים עד גמר זביחה (שם). **החזירו שומר לבעלים מוחזר.** ופטור שומר (לקמן צח:) ואע"ג דשקלי ליה כי דינא הוי שומר פטור, דהא כשהחזירו שור מעליא הוא (לעיל מה.) דאמר ליה תורא אשלמת לי תורא אשלימית לך (כתובות לד.). **דבר הגורם לממון כממון דמי.** והאי נמי אע"ג דלא שוי מידי גורם לממון הוא דכי ליתא בעי לשלומי ליה תורא מעליא (שם). **קדשים שחייב באחריותן חייב.** משלם ארבעה וחמשה משום דגורם לממון הוא ואע"ג דהקדש לאו ממון בעלים הוא והקדש לא שייך קנס דרעהו כתיב (שם).

מסורת הש"ס

א) [כתובות לד. וש"נ], ב) ונגנב מבית שומר כצ"ל, ג) לעיל מה. לקמן לח: [כתובות לד.], ד) [פסחים כט: וש"נ], ה) לקמן עד:, ו) [עי' תוס' כתובות לג: ד"ה יש בגבר], ז) [עי' תוס' ב"מ ט. ד"ה וגגלאן], ח) [לעיל מה.], ט) בס"ח דלאי מיתכר, י) [ד"ה דנין].

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חייב לשלם כפל ד' וה' דלאע"ג:

◆

גליון הש"ס

גמ' ואפילו חמשה חצאי בקר. עיין לעיל דף מ ע"ב תוספות ד"ה כופר שלם.